

การสื่อสารกับปฏิบัติการสร้างภาพตัวแทนผ่านสื่อพิพจน์ทสสถานในประเทศไทย

นางนิษฐา หุ่นเกษม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์ดุริยางค์บัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION AND PRACTICES OF REPRESENTATION
THROUGH THE MUSEUMS AS TEXTS IN THAILAND

Mrs. Nitta Roonkasem

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Communication Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491882

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสื่อสารกับปฏิบัติการสร้างภาพตัวแทนผ่านสื่อพิพิธภัณฑสถาน
ในประเทศไทย

โดย

นางนิษฐา หรุ่นเกษม

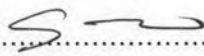
สาขาวิชา

นิเทศศาสตร์

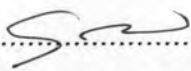
อาจารย์ที่ปรึกษา

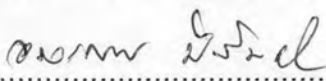
รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

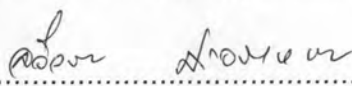
..... คณะบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

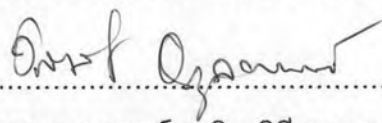
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ประจวบเหมาะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์)

นิษฐา หุ่นเกษม : การสื่อสารกับปฏิบัติการสร้างภาพตัวตนผ่านสื่อพิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทย. (COMMUNICATION AND PRACTICES OF REPRESENTATION THROUGH THE MUSEUMS AS TEXTS IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา: รศ.ดร.อรรพรรณ ปิลาพันธ์โสภา, 455 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารกับปฏิบัติการสร้างภาพตัวตน และกระบวนการสื่อสารกับปฏิบัติการบริหารจัดการ ผ่านสื่อพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม โดยประยุกต์ใช้วิธีการศึกษาปฏิบัติการสร้างภาพตัวตนตามแนวคิดของ S. Hall แนวคิดเรื่องการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ และแนวคิดเรื่องพิพิธภัณฑ์ เป็นกรอบหลักในกระบวนการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ภาพตัวตนของประวัติศาสตร์ชาติไทย ณ อาคารพระที่นั่งศิวโมกษพิมาน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ที่พบก็คือ ภาพแห่งความโชคร้ายของปวงชนชาวไทย ที่ได้เกิดมาภายใต้ร่มพระบารมีของสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าแห่งผืนแผ่นดินไทย โดยกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อประกอบสร้างภาพตัวตนนั้นคือ กลยุทธ์ของบริบทในการจัดแสดงและกลยุทธ์ทางด้านเวลา ในส่วนของการบริหารจัดการนั้นจะได้พบว่า อาคารพระที่นั่งศิวโมกษพิมาน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมใน 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร และการมีส่วนร่วมด้วยการเป็นผู้ร่วมส่งสารปลายทาง หรือเรียกว่า “อาสาสมัครพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร”

สำหรับภาพตัวตนที่พบผ่านพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม คือ ภาพของเธอผู้ไม่ยอมแพ้แก่โชคชะตา โดยมีภูมิปัญญาของชุมชนที่เกิดจากความรู้และประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่เกิดจากพลังความเชื่อเหนือธรรมชาติ เป็นอาวุธสำคัญให้ชาวบ้านเขายี่สารสามารถปรับตัวให้อยู่อาศัยภายในสภาพแวดล้อมที่อยู่ได้อย่างยากลำบากมาอย่างยาวนาน โดยกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อการประกอบสร้างภาพตัวตนนั้นคือ กลยุทธ์ของบริบทในการจัดแสดงและกลยุทธ์ทางด้านพื้นที่ ในส่วนของการบริหารจัดการนั้นจะได้พบว่า ชาวบ้านเขายี่สารได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกับการพิพิธภัณฑ์ ทั้งในฐานะของผู้รับสาร ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมส่งสาร และการมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบายของพิพิธภัณฑ์

สาขาวิชา.....นิเทศศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2549.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4585452628 : MAJOR COMMUNICATION ARTS

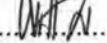
KEY WORD: COMMUNICATION / REPRESENTATION / MUSEUM / ENCODING-DECODING

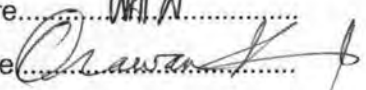
NITTA ROONKASEM : COMMUNICATION AND PRACTICES OF REPRESENTATION THROUGH THE MUSEUMS AS TEXTS IN THAILAND. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF.ORAWAN PILUNOWAD, Ph.D., 455 pp.

This research is a qualitative research aiming at examining communication process and the practice of representation, as well as the practice of management through the National Museum, Bangkok and the Local Museum of Ban Khao Yisan, Samut Songkram province. The application of S. Hall's encoding-decoding, participatory communication for museum management, and the concepts of museum were done as the research framework.

The research result reveals that the representation of Thai nation history found at the Gallery of Thai history located at Sivamokkhapiman Hall is the image of Thai citizens being grateful to be born under the compassionate reigns of Thai Kings since the predecessors. The strategy used to create the stated representation is the strategy of display context and the strategy of specified time management. In the communication for the management aspect, the researcher found that the receivers of the museum have opportunities to take part as the active audiences and also as the co-senders or the volunteer of the museum.

The representation found at the Local Museum of Ban Khao Yisan is the image of the villagers who never give up to fate. The local wisdom attained from people's knowledge and experiences as well as wisdom attained from supernatural belief are the prominent tools that enable and empower the Ban Khao Yisan villagers to adjust their lives in the long string of hardship. The strategy used to create the stated representation is the strategy of display context and the strategy of space/place context. In the communication for the management aspect, the researcher found that the Ban Khao Yisan villagers have opportunities to participate as the audiences of the museum and also in the high ranking of participation as the co-sender or the co-producer and the policy planner of the museum.

Field of study.....Communication Arts.....Student's signature.....

Academic year.....2006.....Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.อรรพรรณ ปิรันธน์โอวาท อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ความรักและความเมตตากรุณา ตลอดจนข้อคิดเห็นและคำชี้แนะต่างๆ ต่อผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ ประธานกรรมการสอบ รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ รศ.ดร.ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ ผศ.ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์ กรรมการสอบ และ รศ.ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ ที่กรุณาเปิดโลกทางวิชาการ รวมถึงให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่า เพื่อที่จะพัฒนาทั้งงานวิจัยและพัฒนาตัวของผู้วิจัยให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ศ.ดร.สุรพล รศ.ดร.พีระ รศ.ดร.อุบลรัตน์ ผศ.ดร.กิตติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่ปรึกษามัธยม.โท รศ.อุบลวรรณ และรศ.อวยพร ที่กรุณาให้ความปรารถนาดี ความเมตตา และความห่วงใยต่อศิษย์อย่างไม่เคยเปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร และพิพิธภัณฑสถานบ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม โดยเฉพาะอ.สิริอาภา คุณธนู และอ.มณฑา ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี ด้วยใจรักจริงที่ทุกท่านมีต่อพิพิธภัณฑ

ขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับน้องฟู-อ.ติกาหลัง ม.รท.กาญจนบุรี ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆเรื่องมาโดยตลอด รวมถึงแดง วอ และปอ ในการช่วยลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ขอขอบคุณเสียงผู้รู้ของพี่ๆเพื่อนๆและน้องๆป.เอก จุฬา เพื่อนๆ ป.โท dev com เพื่อนเก่าจากม.เกษตรและเพื่อนเก่าจากสาธิตราม รวมถึง อ.เงาะ/ทราย/คิตตี้/ตัน และที่สำคัญคือความรักและกำลังใจที่สำคัญจากพ่ออวยชัย พี่เอ เอ๊ว น้องเอิร์ธ แมวลิ้น พี่เจี๊ยบ และทุกคนจากครอบครัวจันทปัญญาศิลป์ ประเสริฐวงศ์ และหรั่งเกษม

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณต่อความรักของแม่ ผศ.ดร.ภัทตรา ที่เป็นตัวแปรหลัก ช่วยโอบอุ้มลูกให้มีพลังและแรงใจที่จะสู้ในทุกๆเรื่อง และสามี พี่ดำรงค์ ที่ทำให้นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของคำว่า “ป้ารักเมียสุดหัวใจ” วัดได้และเห็นได้อย่างชัดเจน

ในท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ และทุนสนับสนุนนิตินิตในระดับปริญญาตรีบัณฑิตไป นำเสนอผลงานวิชาการในต่างประเทศ ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญแผนภาพ.....	ณ
บทที่ 1: บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	19
1.3 ปัญหำนำการวิจัย.....	19
1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	19
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	21
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	24
บทที่ 2: แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเรื่องพิพิธภัณฑท์.....	25
2.1.1 ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ และความหมายของคำว่า "พิพิธภัณฑท์".....	25
2.1.2 ประเภทของพิพิธภัณฑท์.....	39
2.1.3 บทบาทและหน้าที่ของพิพิธภัณฑท์.....	42
2.1.4 ประโยชน์/คุณค่าของพิพิธภัณฑท์.....	48
2.1.5 องค์ประกอบของพิพิธภัณฑท์.....	49
2.2 แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน.....	55
2.2.1 ภาษากับการสร้างควำมหมาย.....	56
2.2.2 ภาพตัวแทนและอัตลักษณ์.....	66

2.2.3 วิธีการศึกษาเรื่องภาพตัวแทน.....	68
2.3 แนวคิดเรื่องการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารงานพิพิธภัณฑ์.....	94
2.3.1 แนวคิดเรื่องการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	94
2.3.2 การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานพิพิธภัณฑ์.....	101
สรุปกรอบแนวคิดในการศึกษา.....	112
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	113

บทที่ 3: ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	114
▪ แหล่งข้อมูลประเภทสัญญาณที่ใช้ในปฏิบัติการจัดแสดง.....	114
▪ แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล.....	115
▪ แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและงานเขียนต่างๆ.....	120
▪ แหล่งข้อมูลประเภทพิพิธภัณฑ์.....	120
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	121

บทที่ 4: การสื่อสารกับปฏิบัติการสร้างภาพตัวแทน ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

4.1 การสื่อสารกับปฏิบัติการสร้างภาพตัวแทน.....	123
4.1.1 ภาพตัวแทน “ได้ร่วมพระบารมี: โชคดีของชาติไทย”.....	123
4.1.2 ข้างหลังภาพ.....	164
▪ ผู้ส่งสารคือใคร.....	164
▪ สัญญา: พลังแห่งการเล่าเรื่อง.....	175
▪ กลวิธีการสร้างภาพตัวแทน.....	201
4.1.3 ผู้รับสารกับการอ่านความหมายภายในพิพิธภัณฑ์.....	210
▪ ใครคือผู้รับสาร.....	211
▪ การแบ่งผู้รับสารตามพฤติกรรมกรรมการเข้าชม.....	215
▪ การอ่านความหมายของกลุ่มผู้รับสาร.....	216

4.2 การสื่อสารกับปฏิบัติการบริหารจัดการ.....	227
4.2.1 ระดับและรูปแบบของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	229
4.2.2 ปัจจัยสำคัญต่อการสร้างการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	240

บทที่ 5: การสื่อสารกับปฏิบัติการสร้างภาพตัวตน

ณ พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม

5.1 การสื่อสารกับปฏิบัติการสร้างภาพตัวตน.....	242
5.1.1 ภาพตัวตน “เธอผู้ไม่ยอมแพ้อันแก๊วโชคชะตา”.....	242
5.1.2 ข้างหลังภาพ.....	276
▪ ผู้ส่งสารคือใคร.....	276
▪ สัญลักษณ์: พลังแห่งการเล่าเรื่อง.....	286
▪ กลวิธีการสร้างภาพตัวตน.....	317
5.1.3 ผู้รับสารกับการอ่านความหมายภายในพิพิธภัณฑ์.....	325
▪ ใครคือผู้รับสาร.....	326
▪ การแบ่งกลุ่มผู้รับสารตามพฤติกรรมกรรมการเข้าชม.....	329
▪ การอ่านความหมายของกลุ่มผู้รับสาร.....	333
5.2 การสื่อสารกับปฏิบัติการบริหารจัดการ.....	344
5.2.1 ระดับและรูปแบบของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	346
5.2.2 ปัจจัยสำคัญต่อการสร้างการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	357

บทที่ 6: สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา.....	361
6.1.1 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร.....	361
6.1.2 พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม.....	372
6.1.3 การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และ พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม.....	384
6.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	401

6.2.1 อำนาจในมือพิพิธภัณฑท์: เหตุเกิดเมื่อการเล่าเรื่องสำคัญกว่าเรื่องที่น่ามาเล่า.....	401
6.2.2 เมื่ออำนาจถูกเปลี่ยนมือ: เหตุเกิดเมื่อความหมายไม่เคยมีปลายปิด.....	412
6.2.3 ปราบฏการณท์ “รักแท้แต่ดูแล (พิพิธภัณฑท์) ไม่ได้”.....	421
6.3 ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้.....	434
6.4 ข้อเสนอแนะ.....	435
รายการอ้างอิง.....	439
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	455

บทที่ 4

ตารางที่ 1	ความแตกต่างของ "ผู้เล่าเรื่องปลายทาง" คนในและคนนอก.....	173
ตารางที่ 2	เปรียบเทียบพฤติกรรมของตัวละครโดยใช้แนวคิดคู่ตรงข้าม.....	180
ตารางที่ 3	ตัวอย่างการผูกเรื่องราวผ่านกลยุทธ์ปริบทการจัดแสดง.....	207

บทที่ 5

ตารางที่ 4	บทบาทและน้ำหนักในการทำงานระหว่างคนในและคนนอกของพิพิธภัณฑ ชุมชนบ้านเขายี่สาร.....	281
ตารางที่ 5	เปรียบเทียบช่วงเวลาระหว่างอดีตและปัจจุบันของระดับและรูปแบบของการ มีส่วนร่วมของคนยี่สารกับพิพิธภัณฑ.....	357

บทที่ 6

ตารางที่ 6	วิเคราะห์จุดร่วม-จุดต่างในการสร้างภาพตัวตน.....	385
ตารางที่ 7	วิเคราะห์จุดร่วม-จุดต่างในรูปแบบและระดับของการสื่อสาร.....	396
ตารางที่ 8	ความเหมือนระหว่างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร และพิพิธภัณฑบ้าน เขายี่สาร สมุทรสงคราม.....	403

	หน้า
บทที่ 4	
ภาพที่ 1	ศิวลาคารีกจำลองหลักที่ 1 จัดแสดงในส่วนนิทรรศการสมัยสุโขทัย..... 131
ภาพที่ 2	ภาพกราฟฟิคตกแต่งกำแพง จัดแสดงในส่วนนิทรรศการสมัยอยุธยา..... 132
ภาพที่ 3	ตู้จัดแสดงสิ่งของและกราฟฟิคตัวบทบรรยายความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง จัดแสดงในส่วนนิทรรศการสมัยอยุธยา..... 133
ภาพที่ 4	ภาพกราฟฟิคตกแต่งกำแพงแสดงให้เห็นตัวบทโคลงยอพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าตากสิน..... 137
ภาพที่ 5	ภาพแผนที่เส้นทางการเดินทัพของพระองค์ จัดแสดงในส่วนนิทรรศการสมัยกรุงธนบุรี..... 137
ภาพที่ 6	ตัวบทอธิบายพระราชกรณียกิจด้านการทำนุบำรุงแผ่นดิน จัดแสดงในส่วนนิทรรศการสมัยกรุงธนบุรี..... 139
ภาพที่ 7	ภาพแผนที่เส้นทางการเดินทัพไทยในสงครามกับพม่าครั้งที่ 1 พ.ศ. 2328.... 140
ภาพที่ 8	ภาพแผนที่เส้นทางการเดินทัพไทยในสงครามกับพม่าครั้งที่ 2 พ.ศ. 2329.... 140
ภาพที่ 9	ตู้แสดงวัตถุและภาพที่เกี่ยวข้องของพระราชกรณียกิจด้านศิลปวัฒนธรรมในสมัยรัชกาลที่ 2..... 143
ภาพที่ 10	ภาพกราฟฟิคแสดงตัวบทบอกเล่าเรื่องราวและตู้แสดงวัตถุของจริงของเจ้าพระยาบดินทรเดชา..... 145
ภาพที่ 11	ภาพกราฟฟิคแสดงตัวบทบอกเล่าเรื่องราวและตู้แสดงวัตถุของจริงของเจ้าพระยาบดินทรเดชา..... 145
ภาพที่ 12	ภาพกราฟฟิคแสดงตัวบทบอกเล่าเรื่องราวพระราชกรณียกิจด้านสังคมและวัฒนธรรมรัชสมัยรัชกาลที่ 6..... 150
ภาพที่ 13	วัตถุจำลองแบบเรือจำลองพระที่นั่งมหาจักรีลำที่ 2..... 152
ภาพที่ 14	รัชกาลที่ 5 ขณะเสด็จประพาสต้น..... 156
ภาพที่ 15	รัชกาลที่ 9 ขณะเสด็จพระราชกรณียกิจต่างจังหวัด..... 156
ภาพที่ 16	บริเวณด้านหน้าห้องจัดแสดงประวัติศาสตร์ชาติไทย..... 184
ภาพที่ 17	บริเวณด้านหน้าห้องจัดแสดงประวัติศาสตร์ชาติไทย..... 184

	ในส่วนจัดแสดงนิทรรศกาลของรัชกาลที่ 5.....	187
ภาพที่ 19	ตู้แสดงสิ่งของในหีบข้อพระราชกรณียกิจทางการสื่อสาร	
	ในส่วนจัดแสดงนิทรรศกาลของรัชกาลที่ 5.....	187
ภาพที่ 20	ตู้แสดงสิ่งของจากมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระบรมราชินีนาถ	
	ในส่วนจัดแสดงนิทรรศกาลของรัชกาลที่ 9.....	187
ภาพที่ 21	ตู้แสดงสิ่งของจากมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระบรมราชินีนาถ	
	ในส่วนจัดแสดงนิทรรศกาลของรัชกาลที่ 9.....	187
ภาพที่ 22	เรือสำเภาจำลองในสมัยรัชกาลที่ 3.....	188
ภาพที่ 23	ตู้กระจกจำลองเหตุการณ์ศึกสงคราม พร้อมตัวบทบรรยายและคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ให้เสียงบรรยายเหตุการณ์.....	189
ภาพที่ 24	ตู้กระจกจำลองเหตุการณ์ศึกสงคราม พร้อมตัวบทบรรยายและคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ให้เสียงบรรยายเหตุการณ์.....	189
ภาพที่ 25	ตู้กระจกจำลองวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมคอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ให้เสียงอธิบาย.....	189
ภาพที่ 26	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในตัวบทหีบข้อพระราชกรณียกิจ ด้านการศาลยุติธรรม.....	191
ภาพที่ 27	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในตัวบทหีบข้อพระราชกรณียกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	191
ภาพที่ 28	สมเด็จพระยาเทววงศ์วโรปการ ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการหีบข้อ พระราชกรณียกิจด้านการปกครอง สมัยรัชกาลที่ 5.....	192
ภาพที่ 29	ภาพถ่ายสถานที่ต่างๆในช่วงเวลาปัจจุบัน	
	ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช.....	192
ภาพที่ 30	ตัวอย่างภาพกราฟฟิคเส้นทางการเดินทัพในสงครามรบพม่า	
	ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการสมัยรัชกาลที่ 1.....	193
ภาพที่ 31	ตัวอย่างภาพกราฟฟิคเส้นทางการเดินทัพในสงครามรบพม่า	
	ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการสมัยรัชกาลที่ 1.....	193

ภาพที่ 32	ภาพกราฟฟิคตกแต่งกำแพง ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการสมัยรัชกาลที่ 9.....	194
ภาพที่ 33	ตัวอย่างตัวบทประเภทคำอธิบายรายละเอียดของสิ่งแสดง ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการสมัยรัชกาลที่ 3.....	196
ภาพที่ 34	ตัวอย่างตัวบทประเภทคำอธิบายรายละเอียดของสิ่งแสดง ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการสมัยรัชกาลที่ 3.....	196
ภาพที่ 35	ตัวอย่างตัวบทประเภทคำอธิบายรายละเอียดของเหตุการณ์ ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการสมัยกรุงศรีอยุธยา.....	196
ภาพที่ 36	ตัวอย่างตัวบทประเภทคำอธิบายรายละเอียดของเหตุการณ์ ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการสมัยกรุงศรีอยุธยา.....	196
ภาพที่ 37	ตัวอย่างการสร้างภาพตัวแทนด้วยกลยุทธ์ปรับทการจัดแสดง ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการสมัยกรุงศรีอยุธยา.....	208
บทที่ 5		
ภาพที่ 38	“โพล” จัดแสดงภายในชั้นบนของพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร.....	250
ภาพที่ 39	ภาพการลมน้ำของชาวเขายี่สาร.....	251
ภาพที่ 40	สำหรับกับข้าวพื้นถิ่นเขายี่สารจำลอง.....	252
ภาพที่ 41	หินบดยา เครื่องมือผลิตยาสมุนไพร.....	254
ภาพที่ 42	ตัวบทเอกสารสำเนาตัวยาชีวประสะจันในตำรายาสมุดช้อย.....	258
ภาพที่ 43	ตัวบทเอกสารสำเนาตัวยาชีวประสะจันในตำรายาสมุดช้อย.....	258
ภาพที่ 44	ภาพถ่ายเครื่องมือผลิตยาสมุนไพร.....	258
ภาพที่ 45	อุปกรณ์ของจริง มีดหั่นเครื่องยาสมุนไพร.....	258
ภาพที่ 46	การจัดแสดงภาพถ่ายและตัวบทอธิบายใต้ภาพหมวด “เครื่องมือดักจับ สัตว์น้ำและพาหนะทางน้ำ”.....	263
ภาพที่ 47	ตัวอย่างถ่านจากไม้โกงกางและตัวอย่างก้อนของจริงที่ใช้ในการทุบเปลือก โกงกาง.....	264
ภาพที่ 48	ศาลคุณปู่ศรีราชาหรือศาลหลวงพ่อบุเชายี่สาร บริเวณด้านหน้าอาคารศาลา	

	การเปรียบเทียบพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร วัดเขายี่สาร.....	268
ภาพที่ 49	ภาพถ่ายคุณปู่ศรีราชา.....	269
ภาพที่ 50	ภาพถ่ายคุณปู่ศรีราชา.....	269
ภาพที่ 51	ภาพจิตรกรรมบนแผ่นไม้เรื่องพุทธประวัติ.....	294
ภาพที่ 52	วัตถุของจริงที่ได้จากแหล่งขุดค้นทางโบราณคดี.....	299
ภาพที่ 53	วัตถุของจริงที่ได้จากแหล่งขุดค้นทางโบราณคดี.....	299
ภาพที่ 54	เครื่องใช้โลหะ เช่น เตารีด ตะเกียง.....	300
ภาพที่ 55	ภาชนะเคลือบ.....	300
ภาพที่ 56	ภาชนะเคลือบ.....	300
ภาพที่ 57	สำหรับกับข้าวพื้นถิ่นยี่สารจำลอง.....	301
ภาพที่ 58	ภาพคุณธนู พยงค์ยิม ขณะพาผู้วิจัยชมการจัดแสดงภายในชั้นล่างของพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร.....	302
ภาพที่ 59	ภาพคุณธนู พยงค์ยิม ขณะพาผู้วิจัยชมการจัดแสดงภายในชั้นล่างของพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร.....	302
ภาพที่ 60	ฉากจำลองเลียนแบบของจริง “เตาเผาถ่านไม้โกงกาง”.....	305
ภาพที่ 61	ฉากจำลองจากของจริง “บ้านและสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวยี่สาร”.....	306
ภาพที่ 62	ฉากจำลองจากของจริง “บ้านและสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวยี่สาร”.....	306
ภาพที่ 63	ฉากจำลองจากของจริง “บ้านและสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวยี่สาร”.....	306
ภาพที่ 64	ตัวอย่างภาพถ่ายบุคคลในหมวด “สู่อินาคต”.....	308
ภาพที่ 65	ตัวอย่างภาพถ่ายบุคคลในหมวด “สู่อินาคต”.....	308
ภาพที่ 66	ภาพถ่ายวัดเขายี่สารและศิลปกรรมในทางพุทธศาสนา.....	308
ภาพที่ 67	ภาพถ่ายวัดเขายี่สารและศิลปกรรมในทางพุทธศาสนา.....	308
ภาพที่ 68	ภาพจิตรกรรมบนแผ่นไม้เรื่องพุทธประวัติ.....	309
ภาพที่ 69	ภาพการลมน้ำของชาวยี่สาร.....	310

ภาพที่ 70	ภาพถ่ายเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน.....	311
ภาพที่ 71	ภาพถ่ายเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน.....	311
ภาพที่ 72	ภาพถ่ายพืชในท้องถิ่นเขายี่สาร.....	311
ภาพที่ 73	แผนที่แสดงถนนและเส้นทางน้ำ.....	312
ภาพที่ 74	แผนที่แสดงเส้นทางเดินข้ามคาบสมุทรตอนบน.....	312
ภาพที่ 75	ภาพตัวบทอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับ พ่อบุศรีราชา.....	313
ภาพที่ 76	ภาพตัวบทประเภทคำอธิบายได้ภาพ.....	313
ภาพที่ 77	ภาพตัวบทประเภทคำอธิบายได้ภาพ.....	313
ภาพที่ 78	ตัวอย่างกลยุทธ์ปรับทการจ้ดแสดงเพื่อสื่อความหมายความสามารถ ในการจัดการทรัพยากรน้ำจืด.....	319
ภาพที่ 79	ตัวอย่างกลยุทธ์ปรับทการจ้ดแสดงเพื่อสื่อความหมายความสามารถ ในการจัดการทรัพยากรน้ำจืด.....	319
ภาพที่ 80	ตัวอย่างกลยุทธ์ปรับทการจ้ดแสดงเพื่อถ่ายทอดภาพอาชีพการทำ ถ่านไม้โกงกาง.....	320
ภาพที่ 81	ตัวอย่างกลยุทธ์ปรับทการจ้ดแสดงเพื่อถ่ายทอดภาพอาชีพการทำ ถ่านไม้โกงกาง.....	320

บทที่ 4

แผนภาพที่ 1	ภาพตัวแทนประวัติศาสตร์ชาติไทย ผ่านอาคารพระที่นั่งศิวิไลภูมิมาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร.....	124
แผนภาพที่ 2	ผู้มีส่วนในการเข้ารหัสความหมายภายในอาคารพระที่นั่งศิวิไลภูมิมาน..	164
แผนภาพที่ 3	ปัจจัยที่เข้ามาจำกัดการเข้ารหัสแห่งความหมายของผู้ส่งสาร.....	174
แผนภาพที่ 4	แบบจำลองชุดของสัญญาณภายในห้องจัดแสดงประวัติศาสตร์ชาติไทย...	176
แผนภาพที่ 5	หน้าที่ของสัญญาณย่อยในชุดอุปกรณ์ประกอบฉาก.....	200
แผนภาพที่ 6	การผลิตซ้ำตัวบทประวัติศาสตร์ผ่านช่องทางต่างๆ.....	221
แผนภาพที่ 7	บทบาทของอาสาสมัครพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร.....	237

บทที่ 5

แผนภาพที่ 8	ภาพตัวแทนของชุมชน/คนยี่สารผ่านการจัดแสดงในพิพิธภัณฑท์.....	244
แผนภาพที่ 9	ภูมิปัญญาของคนยี่สารผ่านการจัดแสดงในพิพิธภัณฑท์.....	248
แผนภาพที่ 10	ปัจจัยที่เข้ามาจำกัดการเข้ารหัสแห่งความหมายของผู้ส่งสาร.....	284
แผนภาพที่ 11	ชุดของสัญญาณ พิพิธภัณฑท์ชุมชนบ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม....	287
แผนภาพที่ 12	เปรียบเทียบลักษณะของพิพิธภัณฑท์กับลำดับช่วงเวลา.....	344

บทที่ 6

แผนภาพที่ 13	ความแตกต่างของแหล่งที่มาของเนื้อหาในการจัดแสดงระหว่าง พิพิธภัณฑท์แห่งชาติและชุมชน.....	402
แผนภาพที่ 14	ปัจจัยที่เข้ามาจำกัด/ชี้้นำการอ่านความหมายของผู้รับสาร.....	415